

Slovenska izdaja

Informacije in objave

Zvezek 59
28. januar 2016

Vsebina

I Resolucije, priporočila in mnenja

MNENJA

Evropski ekonomsko-socialni odbor

511. plenarno zasedanje EESO – 6., 7. in 8. oktober 2015

2016/C 032/01	Mnenje Evropskega ekonomsko-socialnega odbora o nadaljnjem izobraževanju in usposabljanju na podeželju (mnenje na lastno pobudo)	1
2016/C 032/02	Mnenje Evropskega ekonomsko-socialnega odbora o energiji – dejavniku razvoja in poglobljenega pristopnega procesa Zahodnega Balkana (mnenje na lastno pobudo)	8

III Pripravljalni akti

EVROPSKI EKONOMSKO-SOCIALNI ODBOR

511. plenarno zasedanje EESO – 6., 7. in 8. oktober 2015

2016/C 032/03	Mnenje Evropskega ekonomsko-socialnega odbora o sporočilu Komisije Evropskemu parlamentu, Svetu, Evropskemu ekonomsko-socialnemu odboru in Odboru regij o strategiji EU za alpsko regijo (COM(2015) 366 final)	12
2016/C 032/04	Mnenje Evropskega ekonomsko-socialnega odbora o predlogu uredbe Evropskega parlamenta in Sveta o spremembi Uredbe (EU) št. 1303/2013 Evropskega parlamenta in Sveta o skupnih določbah o Evropskem skladu za regionalni razvoj, Evropskem socialnem skladu, Kohezijskem skladu, Evropskem kmetijskem skladu za razvoj podeželja in Evropskem skladu za pomorstvo in ribištvo, o splošnih določbah o Evropskem skladu za regionalni razvoj, Evropskem socialnem skladu, Kohezijskem skladu in Evropskem skladu za pomorstvo in ribištvo glede specifičnih ukrepov za Grčijo (COM(2015) 365 final – 2015/0160 (COD))	20

Mnenje Evropskega ekonomsko-socialnega odbora o predlogu uredbe Evropskega parlamenta in Sveta o uporabi ureditev za blago s poreklom iz nekaterih držav iz skupine afriških, karibskih in pacifiških držav (AKP), določenih v sporazumih, ki vzpostavljajo ali vodijo k vzpostavitvi sporazumov o gospodarskem partnerstvu (prenovitev) (COM(2015) 282 final – 2015/0128 (COD)) 23

I

(Resolucije, priporočila in mnenja)

MNENJA

EVROPSKI EKONOMSKO-SOCIALNI ODBOR

511. PLENARNO ZASEDANJE EESO – 6., 7. IN 8. OKTOBER 2015

Mnenje Evropskega ekonomsko-socialnega odbora o nadaljnjem izobraževanju in usposabljanju na podeželju

(mnenje na lastno pobudo)

(2016/C 032/01)

Glavni poročevalec: Brendan BURNS

Soporočevalec: Pavel TRANTINA

Evropski ekonomsko-socialni odbor je 10. julija 2014 sklenil, da v skladu s členom 29(2) poslovnika pripravi mnenje na lastno pobudo o naslednji temi:

Nadaljnje izobraževanje in usposabljanje na podeželju

(mnenje na lastno pobudo).

Strokovna skupina za kmetijstvo, razvoj podeželja in okolje, zadolžena za pripravo dela Odbora na tem področju, je mnenje sprejela 13. julija 2015.

Zaradi obnove mandata Odbora je plenarna skupščina sklenila, da bo mnenje obravnavala na oktobrskem plenarnem zasedanju in v skladu s členom 20 poslovnika za glavnega poročevalca imenovala g. Burnsa, za soporočevalca pa g. Trantino.

Evropski ekonomsko-socialni odbor je mnenje sprejel na 511. plenarnem zasedanju 6., 7. in 8. oktobra 2015 (seja z dne 8. oktobra) s 139 glasovi za, 1 glasom proti in 5 vzdržanimi glasovi.

1. Priporočila

1.1 EESO priznava, da EU nima neposrednih pristojnosti na področju izobraževanja in poklicnega usposabljanja ter da se izobraževalni sistemi držav članic razlikujejo; želi opozoriti na skupni evropski problem glede nadaljnega (poklicnega) izobraževanja in usposabljanja (CVET) na podeželskih in oddaljenih območjih po Evropi, ki se ga je treba lotiti na evropski, nacionalni in regionalni ravni.

1.2 Potreben je nov vseevropski program, ki bi evropske institucije, nacionalne vlade, podjetja, sindikate in druge organizacije civilne družbe spodbudil k boljšemu sodelovanju, tako da bi bilo nadaljnje poklicno izobraževanje in usposabljanje dostopno za zaposlene, ki se usposabljujejo, in njihove delodajalce. Izobraževanje mora potekati v bližini kraja zaposlitve v zanj primernem okolju. Pristojne oblasti bi morale podpirati in spodbujati to sodelovanje ter skrbeti za zagotavljanje ustrezne finančne podpore.

1.3 Družba in oblasti morajo priznati, da mikro in mala podjetja niso manjša različica velikih podjetij. Ta predpostavka se je namreč izkazala za napačno in je eden glavnih razlogov, zakaj ponudba izobraževanja ni v skladu s potrebami podjetij.

1.4 Za mikro in mala podjetja je na podlagi empiričnih podatkov o nalogah, ki se dejansko izvajajo, treba oblikovati nove programe nadaljnega poklicnega izobraževanja in usposabljanja ter poklicne kvalifikacije.

1.5 Usposabljanje za podeželska podjetja mora potekati na lokalni ravni, z uporabo IKT in drugih širokopasovnih storitev. Da bi to dosegli, mora splošen dostop do hitrih mobilnih in stacionarnih širokopasovnih storitev na podeželju in oddaljenih območjih veljati za „osnovno infrastrukturo“. Zato ne bi smeli dopustiti, da bi konkurenčno pravo EU nacionalne ali regionalne oblasti zaustavilo pri razvoju hitrih širokopasovnih povezav na podeželskih območjih.

1.6 Nacionalne in lokalne oblasti morajo prepoznati, da je vlaganje v razvoj mikro družinskih in malih podjetij na podeželskih in oddaljenih območjih dobra dolgoročna naložba, ki bo pomagala zaježiti migracije, zmanjšati pritiske na storitve v mestih, povrniti gospodarsko vzdržnost v lokalnih skupnostih in ohranjati podeželsko okolje.

1.7 Dolgoročna finančna podpora nacionalnih/regionalnih vlad lokalnim skupinam bo prispevala k usklajevanju postopka ugotavljanja lokalnih potreb in odzivanja nanje. S to podporo bo mogoče lokalne skupnosti vključiti v neposredno reševanje problemov, ki jih prinaša beg s podeželja, finančna podpora iz strukturnih skladov, zlasti Evropskega socialnega sklada, pa bi morala omogočati nadaljnje poklicno usposabljanje, ki bi ustrezalo potrebam udeleženih akterjev.

2. Ozadje

2.1 Namen tega mnenja je pokazati na potrebo po razvoju boljšega sistema nadaljnega izobraževanja in usposabljanja (CVET) ter stalnega poklicnega razvoja na podeželskih, zlasti na gorskih in otoških območjih.

2.2 Po definiciji Cedefop ⁽¹⁾ CVET pomeni „izobraževanje ali usposabljanje po začetnem izobraževanju in usposabljanju – ali po začetku poklicnega življenja, njegov cilj pa je pomoč posameznikom, da izboljšajo ali osvežijo znanje in/ali spretnosti oziroma pridobijo nove spretnosti za korak naprej v karieri ali prekvalifikacijo ter nadaljujejo svoj osebni in poklicni razvoj. Nadaljnje izobraževanje in usposabljanje je del vseživljenjskega učenja in lahko zajema vse vrste izobraževanja (splošno, specializirano ali poklicno, formalno ali priložnostno izobraževanje itd.). Je ključnega pomena za zaposljivost posameznikov.“

2.3 Težave, povezane z nadaljnjim poklicnim izobraževanjem in usposabljanjem na podeželskih in oddaljenih območjih, so bile opredeljene v številnih mnenjih EESO ⁽²⁾ o kmetijstvu in na javnih srečanjih. To mnenje želi ponuditi pregled in odgovore na nekatera ključna vprašanja.

2.4 Podeželska, gorska in otoška območja se po EU močno razlikujejo. Ob izjemno uspešnih podeželskih regijah z nizko brezposelnostjo in krepko rastjo obstajajo regije, ki jih pestijo rastoče gospodarske težave, izseljevanje in staranje prebivalstva. Poleg tega možnosti za dostop do poklicnega usposabljanja in dopolnilno izobraževanje niso zmeraj na širše sprejemljivi razdalji.

⁽¹⁾ Terminology of European education and training policy – a selection of 130 key terms, Cedefop, Luxembourg: Urad za publikacije Evropske unije, 2014, <http://europass.cedefop.europa.eu/sl/education-and-training-glossary>

⁽²⁾ Kmetijstvo in obrtništvo (UL C 143, 22.5.2012, str. 35), Za bolj uravnotežen teritorialni razvoj v EU (UL C 214, 8.7.2014, str. 1), Prihodnost mladih kmetov v Evropi (UL C 376, 22.12.2011, str. 19), Vloga žensk v kmetijstvu in na podeželju (UL C 299, 4.10.2012, str. 29), Kmetijstvo na območjih s posebnimi naravnimi ovirami (UL C 318, 23.12.2006, str. 93), Kmetijstvo na primestnih območjih (UL C 74, 23.3.2005, str. 62).

2.5 Ker se je življenjski standard v mestih izboljšal, se je veliko mladih s podeželskih, gorskih in otoških območij odselilo, zaradi česar se nezadržno slabšajo gospodarske in socialne razmere, kar se z dodatnim odseljevanjem še stopnjuje. Z upadom prebivalstva se zmanjša količina denarja v obtoku znotraj skupnosti, kar vpliva na obstoj lokalnih podjetij, trgovin in prometnih povezav. Razmere se še zaostrijo z izgubo zdravstvenih storitev, bank, šol in druge infrastrukture.

2.6 Evropska podeželska, gorska in otoška območja nam zagotavljajo veliko lokalnih živil in surovin. Dajejo tudi prostor, kjer se ljudje lahko sproščajo in uživajo v rekreaciji, športnih in drugih dejavnostih, toda brez strokovno podkovanih, dobro usposobljenih lokalnih zaposlenih, ki upravljajo s kmetijami, gozdovi, kamnolomi, hoteli, umetniškimi delavnicami in obrtnimi podjetji, bi veliko teh struktur izginilo.

2.7 Zmožnost podjetij za delovanje na teh težavnih območjih je ključno vprašanje in delodajalci potrebujejo podkovano, dobro usposobljeno osebje. Da bi prišli do njega, je potrebno tesno sodelovanje z delodajalci in lokalnimi šolami, tehničnimi šolami in univerzami.

2.8 Sodelovanje med centri za usposabljanje in podjetji se še najbolj začne in razvija prav na ravni regij. Oblasti na vseh ravneh morajo nameniti ustrezno in posebno pozornost uvajanju in razvoju nadaljnega poklicnega izobraževanja in usposabljanja na podeželskih in obrobniških območjih in/ali območjih z nizko gostoto prebivalstva (kar naj bi zajemalo zadostne naložbe, pa tudi podporo, spodbude in pomoč lokalnim pobudam, ki krepijo sodelovanje med centri za usposabljanje in podjetji).

2.9 EESO je večkrat poudaril, da je treba uvesti individualno poklicno svetovanje in usmerjanje ⁽³⁾.

2.10 Dostop do nadaljnega poklicnega izobraževanja in usposabljanja je bistvenega pomena za razvoj samozaposlitve in usposobljene delovne sile. Žal pa je večina ustanov za poklicno usposabljanje na gosto naseljenih območjih, zaradi česar so ljudje s podeželskih, gorskih in otoških območij, ki se udeležujejo usposabljanj, v slabšem položaju, saj morajo prepotovati dolge razdalje, da pridejo do njih. V večini primerov to pomeni dodatne stroške in precejšnje nevednosti, zlasti če se udeležujejo kratkih tečajev ali tečajev med službo.

2.11 V različnih državah članicah EU priznavajo, da je organiziranje usposabljanja na podeželskih, gorskih in otoških območjih problem. Žal pobude za njegovo reševanje večinoma temeljijo na „mestnih rešitvah“, ki za podeželska, gorska in otoška območja niso primerne.

2.12 Izobraževalni sistemi po Evropi se med državami članicami zelo razlikujejo (nekateri so organizirani centralno, drugi pa na zvezni ravni s pristojnostjo regij), tako da je težko razmišljati o „evropski rešitvi“. A čeprav so rešitve lahko različne, je dobro opredeliti skupne probleme in iskati skupne rešitve, ki omogočajo vzajemno učenje iz najboljših praks. EESO poudarja, da je po njegovem mnenju dualni šolski sistem z deljeno odgovornostjo šol in podjetij ter sodelovanjem socialnih partnerjev zelo dobra praksa.

2.13 V okviru nadaljnega izobraževanja in usposabljanja na podeželju je mogoče ponuditi specializirano usposabljanje na nekaterih območjih, ki so neposredno povezana s podeželskimi gospodarskimi dejavnostmi in njihovimi naravnimi značilnostmi, vključno z ribištvom, gozdarstvom, okoljem, kmetijstvom itd. To specialistično usposabljanje mora izpolnjevati zahtevane standarde kakovosti, da bi z njim lahko pritegnili študente in omogočili ustrezno kvalifikacijo oseb, ki so se usposabljevale, ter tako prispevali k lokalnemu socialno-ekonomskemu zagonu.

3. Vidik malih podjetij

3.1 Izobraževalne ustanove, ki ponujajo usposabljanje, ne razumejo vedno dela v mikro in malih podjetjih. Večina programov poklicnega izobraževanja in usposabljanja je bila zasnovana za zadovoljevanje potreb srednjih in velikih podjetij, kjer delo poteka v različnih oddelkih in posameznike zaposlijo, da bi se naučili specifičnega dela. Tovrstna industrijska množična proizvodnja temelji na tem, da vsak opravlja točno določene naloge po postopkih, ki jih je mogoče enostavno oceniti, in da je vsaka kompetenca povezana s posebnim delovnim mestom.

⁽³⁾ Svezanj za zaposlovanje mladih (UL C 161, 6.6.2013, str. 67).

3.2 Nasprotno pa večina mikro in malih podjetij potrebuje zaposlene z večstranskim znanjem in prožnostjo. Ti niso zaposleni za opravljanje specifičnega dela, pač pa delajo v majhnih skupinah, ki kolektivno opravljajo vse naloge, potrebne za delovanje podjetja. Zato morajo zaposleni v teh podjetjih opravljati naloge, ki bi jih v večjih podjetjih opravili zaposleni z več različnimi delovnimi nazivi.

3.3 Tega načina delovanja izobraževalne ustanove, usmerjene v mesta, ne razumejo vedno. Če bi učitelji ta problem prepoznali, bi lažje razumeli, kako delujejo mikro in mala podjetja ter zakaj sedanje usposabljanje in kvalifikacije, usmerjene v delovno mesto, niso skladne z načinom delovanja mikro in malih podjetij. To bi tudi malim podjetjem pomagalo razvijati in podpirati izobraževanje in usposabljanje na delovnem mestu.

3.4 Poleg tega veliko mikro in malih podjetij deluje, da bi ustregli različnim zahtevam strank, kar pogosto zahteva posamične inovativne rešitve. Majhna mehanična delavnica denimo potrebuje praktične spretnosti za „popravilo in ponovno uporabo“, za razliko od večine velikih podjetij, ki ne popravijo, marveč odstranijo pokvarjeni del in ga vrnejo proizvajalcu ter vstavijo novega. Ta preprost primer kaže, zakaj zaposleni v malih podjetjih potrebujejo dodatna znanja in spretnosti, ki jih v večjih podjetjih ne zahtevajo. Zato ponudba izobraževanja ni v skladu s potrebami podjetij, številna evropska mikro in mala podjetja pa zavračajo sedanje programe poklicnega usposabljanja in kvalifikacije, razvite za njihov sektor.

3.5 Podobni procesni ter z znanjem in spretnostmi povezani problemi se pojavljajo v mikro, malih in srednjih podjetjih v strojništvu, arhitekturi, kmetijstvu, gradbeništvu, gozdarstvu in na številnih drugih področjih.

3.6 Družinska podjetja se tudi srečujejo s specifičnimi težavami. Sinovi in hčere so pogosto pobudniki sprememb ter hkrati pripravniki in potencialni upravljavci. V družinskih podjetjih se usposabljanje sinov in hčera začne na veliko zgodnejši stopnji, kot to velja za zaposlenega v velikem podjetju.

4. Vidik malih podeželskih podjetij

4.1 Usposabljanje novih in obstoječih zaposlenih pomeni težavo, ko zaposleni obiskujejo centre za tehnično usposabljanje daleč od kraja zaposlitve. Če pot traja predolgo, mnogi delodajalci v mikro in malih podjetjih usposabljanje delavca jemljejo kot zapravljanje časa.

4.2 Mikro in mala podjetja se zavedajo, da vseživljenjsko učenje in priznavanje znanj, spretnosti in kvalifikacij, pridobljenih z neformalnim in priložnostnim učenjem⁽⁴⁾, delavcem in podjetjem pomagata razviti in uvajati več tehnologije. Veliko učnih gradiv za vseživljenjsko učenje je na voljo na spletu v obliki videoposnetkov za sektorsko usposabljanje, priročnikov, spletnih predstavitev in tečajev ter drugih programov učenja na daljavo. Žal je dostop do teh učnih programov na podeželskih, gorskih in otoških območjih zaradi zelo počasne širokopolasovne povezave (hitrost med 0,4 Mb/s in 1,5 Mb/s) težaven⁽⁵⁾.

4.3 Razdalja do centrov za usposabljanje lahko igra manjšo vlogo, če je kakovost tečajev visoka, če je poskrbljeno za prevoz in so povrnjeni potni stroški, vendar to ne reši glavnih vprašanj, s katerimi se na podeželskih, gorskih in otoških območjih sooča večina tistih, ki se usposabljujejo.

⁽⁴⁾ *Potrjevanje spretnosti in kvalifikacij, pridobljenih z neformalnim in priložnostnim učenjem*, SOC/521; sprejeto 16. septembra 2015 (UL C 13, 15.1.2016, str. 49).

⁽⁵⁾ *Odpiranje izobraževanja* (UL C 214, 8.7.2014, str. 31).

5. Učinek lokalne skupnosti

5.1 Nadaljnje poklicno izobraževanje in usposabljanje je poseben dejavnik, ki ga je treba upoštevati v zvezi z gospodarskim in socialnim razvojem (strategija Evropa 2020). Je tudi element, ki prispeva k teritorialni in socialni koheziji v Evropski uniji.

5.2 Lokalna infrastruktura, ki bi bila na voljo za uporabo za skupno dobro, bi podeželskim, gorskim in otoškim območjem omogočila ustrezno poklicno usposabljanje. Vladni organi bi se morali posvetiti odpravi ovir, ki preprečujejo, da bi bile lokalne pobude v skladu z ugotovljenimi potrebami nadaljnega poklicnega izobraževanja in usposabljanja. Tesnejše sodelovanje in večje razumevanje izzivov, s katerimi se soočajo lokalni organi in pobudniki projektov, z organizacijami civilne družbe vred, bi prispevala k iskanju konstruktivnih rešitev.

5.3 Vlade bi lahko izrabile priložnost za decentralizacijo storitev na podeželskih območjih, kar bi prineslo koristi za lokalne skupnosti ⁽⁶⁾.

5.4 Med posvetovanjem o poklicnem razvoju in usposabljanju na podeželju ⁽⁷⁾ je bil večkrat poudarjen pomen lokalne skupnosti pri prevzemanju nadzora nad lastnimi problemi in iskanju ustreznih rešitev. Pri tem so bila izpostavljena tudi druga s tem povezana vprašanja, na podlagi česar je bilo jasno, da mora biti izboljšanje nadaljnega poklicnega izobraževanja in usposabljanja del veliko širšega načrta, ki hkrati obravnava več različnih problemov lokalnih skupnosti.

5.5 Sodelovanje med vsemi zainteresiranimi stranmi je bistvenega pomena. Za uvedbo poklicnega usposabljanja v teh skupnostih je treba sodelovati z vsemi lokalnimi podjetji, šolami, šolskim osebjem, študenti in njihovimi družinami, brezposelnimi, delavci, organizacijami civilne družbe in prostovoljci ter upoštevati dolgoročne potrebe skupnosti. Zlasti se je izkazalo, da je bistveno, da se okrepi vloga lokalnega prebivalstva in da to postane gonilo pri uvajanju sprememb ter bi skupnosti postale popolnomočene za razvoj lastnih rešitev.

5.6 Problem, ki ga je treba rešiti, je tudi pomanjkanje politične volje na lokalni, regionalni in nacionalni ravni, da bi te skupnosti prejele dolgoročno finančno in infrastrukturno podporo.

5.7 Ugotovljeno je bilo, da uporaba mobilnih in stacionarnih širokopasovnih povezav pomembno vpliva na razvoj poklicnega izobraževanja in usposabljanja, zlasti na razvoj spretnosti na področju informacijskih in komunikacijskih tehnologij, ki postajajo vse bolj nujne tako na delovnem mestu kot doma. Za uporabo različnih naprav in dostopanje do storitev je potrebno digitalno znanje in spretnosti. To znanje je zdaj osnova delovanja v gospodarstvu in družbi za vsakega posameznika, zato mora biti del učnih programov na vseh stopnjah in v vseh oblikah izobraževanja – od osnovne šole do izobraževanja odraslih ⁽⁸⁾. Pri politikah je treba upoštevati tudi značilnosti lokalnega prebivalstva – starost, stopnjo izobrazbe in ravni prihodkov. Za nadaljnje poklicno izobraževanje in usposabljanje na podeželju je za nekatera področja ali dejavnosti usposabljanja, za katera morajo biti na voljo tehnologija in povezave, mogoče uporabiti tudi odprto učenje in učenje na daljavo (e-učenje/odprto učenje) kot dopolnilo običajnega neposrednega poučevanja.

5.8 Splošen dostop do hitre širokopasovne povezave je zato ključnega pomena za spodbujanje socialne in teritorialne kohezije. Pozdraviti je treba načrte za razširitev uporabe strukturnih skladov in sklada za razvoj podeželja, da bi podprli vzpostavitev tržno izvedljive širokopasovne infrastrukture. Pri tem pa je pomembno, da imajo ljudje korist od teh naložb in da se jim zagotovijo kakovostne storitve (npr. zdravstvene storitve, dostop do lokalnih organov itd.) ter se znatno znižajo stroški vsem končnim uporabnikom. Brezplačen brezžični dostop do interneta na javnih mestih je ravno tako pomemben za razvoj splošnega dostopa do hitre širokopasovne povezave v majhnih mestih in vaseh.

⁽⁶⁾ So primeri, ki kažejo, da je bila premestitev višjih strokovnih šol ali ustanovitev novih (in tudi univerz) na podeželskih in oddaljenih območjih zelo uspešna (primer: univerza Pasquale Paoli na Korziki).

⁽⁷⁾ Posvetovanje je bilo 28. januarja 2015 na sedežu EESO v Bruslju.

⁽⁸⁾ *Uspešnemu podatkovno vodenemu gospodarstvu naproti* (UL C 242, 23.7.2015, str. 61).

5.9 Velja, da je zagotavljanje znanja, potrebnega za življenje in delo na podeželskih, gorskih in otoških območjih, zapleteno vprašanje, ki zahteva celostni pristop vsake lokalne skupnosti, kot poudarja Volonteuropa v svoji kampanji v zvezi z izoliranostjo evropskih državljanov na podeželju⁽⁹⁾. Podjetjem in lokalnim skupnostim je treba zagotoviti ustrezno podporo Evropskega socialnega sklada za nadaljnje poklicno izobraževanje in usposabljanje, poleg tega pa je treba olajšati pogoje za dostop do te pomoči. Bistvenega pomena je tudi, da se finančna podpora ne dodeljuje izključno na tržni osnovi. Dostop do sredstev, ki so na voljo denimo v okviru pobude LEADER in lokalnega razvoja, ki ga vodi skupnost, je bistvenega pomena. Olajšal bo vlogo lokalnih akcijskih skupin in organizacij ter civilne družbe z zagotavljanjem trajnega okvira za delovanje, financiranje, vključenost in pomoč.

5.10 Evropa ima mreže lokalnih in regionalnih oblasti, ki so se zavezale sodelovanju na področju poklicnega usposabljanja in vseživljenjskega učenja. Mednje sodita Fundacija evropskih regij za raziskave, izobraževanje in usposabljanje (FREREF) in Evropsko združenje lokalnih in regionalnih oblasti za vseživljenjsko učenje (EARLALL). Ti evropski mreži bi se morali ukvarjati tudi z dostopom do nadaljnjega poklicnega usposabljanja, še zlasti na podeželju, saj je področja sodelovanja in partnerstva med vpletenimi sektorji mogoče vzpostaviti predvsem na regionalni ravni, na primer med lokalnimi in regionalnimi oblastmi, podjetji in socialnimi partnerji, civilno družbo in zavodi za zaposlovanje, usposabljanje in poklicno svetovanje itd.

5.11 Organizacije civilne družbe bi bilo treba spodbujati k izmenjavi primerov dobre prakse in inovativnih pristopov k vprašanju izoliranosti podeželja. Njihovi predstavniki bi morali imeti dejavno vlogo pri upravljanju evropskih skladov, ki vplivajo na razvoj podeželja (EKSRP, evropski strukturni in investicijski skladi), zares sodelovati pri snovanju programov in nadzoru odborov za spremljanje na nacionalni ravni ter vključiti lokalne skupnosti in ranljive skupine v zasnovano in izvajanje projektov. Na področju nedržavnih ustanov usposabljanja je odličen primer gibanje ljudskih univerz Grundtvig⁽¹⁰⁾ (ki se je začelo na Danskem v 19. stoletju in se zelo uspešno razširilo tudi v druge države). Hkrati bi organizacije civilne družbe morale obveščati Evropsko komisijo o slabih praksah v državah članicah, da bi vlade izpolnjevale svoje obveze glede posvetovanja in vključevanja različnih zainteresiranih strani (zlasti na lokalni ravni) v zasnovano, izvajanje in ocenjevanje evropskih programov.

5.12 EESO poziva, naj se jamstvo za mlade uporablja za spodbujanje izobraževanja in usposabljanja mladih generacij na podeželju. Subvencije EU bi morale usmeriti zlasti v pospešitev načina prenosa uspešnih in inovativnih izkušenj in prenos teh izkušenj v prakso.

6. Dodatne ugotovitve

6.1 Tema tega mnenja se je izkazala za izjemno zapleteno vprašanje. Lahko bi veliko podrobneje proučili povezana vprašanja, kot so promet, stanovanjska politika na podeželju, zdravstvene in socialne storitve, spodbujanje podeželskih podjetij s pomočjo davčnih olajšav, razvoj turizma in številne druge teme, ki so bile obravnavane v naših razpravah in med posvetovanjem.

6.2 Vendar vseh teh vprašanj ni mogoče zajeti v eno samo mnenje, zato priporočamo, da se obravnavajo v prihodnjih.

6.3 Potrebne so poglobljene raziskave, da bi razumeli naloge, ki jih je treba opravljati v mikro in malih podjetjih, in načine dodeljevanja teh nalog; s tem bi vplivali na to, kako se vzpostavljajo kvalifikacije za mikro in mala podjetja in kako se zagotavlja usposabljanje.

⁽⁹⁾ Glej <http://www.volonteuropa.eu/wp-content/uploads/2014/12/Briefing-Rural-Isolation-Final-Layout.pdf>

⁽¹⁰⁾ Grundtvig je tudi ime evropskega programa financiranja, ki je del programa vseživljenjskega učenja Evropske komisije za obdobje 2007–2013, njegov namen pa je krepiti evropsko razsežnost v izobraževanju odraslih in vseživljenjskem učenju po vsej Evropi.

6.4 EESO predlaga študijo, s katero bi pomagali najti rešitve za izzive, obravnavane v mnenju.

6.5 EESO poziva k medinstitucionalnemu dialogu o izzivih in možnih rešitvah, ki jih je treba najti, v katerem bi sodelovalo več generalnih direktoratsv Komisije, civilna družba (EESO), lokalne in regionalne oblasti (OR) ter Evropski center za razvoj poklicnega usposabljanja.

V Bruslju, 8. oktobra 2015

Predsednik
Evropskega ekonomsko-socialnega odbora
Georges DASSIS

Mnenje Evropskega ekonomsko-socialnega odbora o energiji – dejavniku razvoja in poglobljenega pristopnega procesa Zahodnega Balkana

(mnenje na lastno pobudo)

(2016/C 032/02)

Poročevalec: Pierre-Jean COULON

Evropski ekonomsko-socialni odbor je 19. februarja 2015 sklenil, da v skladu s členom 29(2) poslovnika pripravi mnenje na lastno pobudo o naslednji temi:

Energija – dejavnik razvoja in poglobljenega pristopnega procesa Zahodnega Balkana

(mnenje na lastno pobudo).

Strokovna skupina za zunanje odnose, zadolžena za pripravo dela Odbora na tem področju, je mnenje sprejela 10. septembra 2015.

Evropski ekonomsko-socialni odbor je mnenje sprejel na 511. plenarnem zasedanju 6., 7. in 8. oktobra 2015 (seja z dne 8. oktobra) s 145 glasovi za, 2 glasovoma proti in 1 vzdržanim glasom.

1. Sklepi in priporočila

1.1 EESO po forumu civilne družbe Zahodnega Balkana, ki je potekal v Beogradu 2. in 3. junija 2015, poziva k nadaljnji krepitvi Energetske skupnosti, katere cilj je razširiti pravni red EU na področju energetike na države, vključene v proces širitve, in države v sosesčini, ter k njenemu tesnejšemu povezovanju s projektom energetske unije; energija mora biti dejavnik razvoja in povezanosti regije, državljani držav Zahodnega Balkana pa morajo imeti jasno predstavo o ekonomskih in okoljskih prednostih, ki jih prinaša vstop v EU.

1.2 V energetske povezave v okviru projekta energetske unije mora biti vključen tudi Zahodni Balkan.

1.3 Obstoječe infrastrukture za prenos in distribucijo plina je treba izkoristiti v največji možni meri; uporabljati je treba tehniko „povratnih tokov“. Preučiti je treba vse možnosti za morebitne nove strukture:

— plinovod „Turški tok“,

— čezjadranski plinovod (TAP – *Trans Adriatic Pipeline*): povezovalni plinovod med Azerbajdžanom in Italijo,

— jonsko-jadranski plinovod (IAP – *Ionian Adriatic Gaz Pipeline*), ki omogoča povezavo Albanije, Črne gore, hrvaške jadranske obale ter Bosne in Hercegovine ter povezavo z obstoječim hrvaškim plinovodom v Dugopolju.

Pri izbirah se je treba uskladiti.

1.4 Preučiti je treba zmogljivosti za solidarno rezervno skladiščenje plina v regiji, ki ne bo odvisno od povečanja nacionalnih možnosti.

1.5 EESO izraža zadovoljstvo z vnovičnim začetkom preučevanja možnosti za postavitev terminala metana (utekočinjen zemeljski plin – UZP) v Jadranskem morju in se zavzema, da bi se uresničila.

1.6 Potrebne so naložbe v energijo iz obnovljivih virov, ki bi se morale opirati na okrepljene mreže in medsebojne povezave ter na jasen in trden zakonodajni okvir.

1.7 Balkansko civilno družbo je treba sistematično vključevati in povezati na srečanjih Energetske skupnosti; podlaga za to bi morali biti EESO in njegove kontaktne povezave v teh državah.

1.8 EESO poziva k boljšemu medregionalnemu sodelovanju in razvoju projektov na energetskega področju, kar bo okrepilo regionalno stabilnost in prispevalo k ustvarjanju delovnih mest.

1.9 Med elementi pravnega reda Unije ima poseben pomen direktiva o energetske učinkovitosti, ki bi morala biti vključena v posebne programe teh držav. Prizadevati si je treba za sodelovanje med različnimi zainteresiranimi stranmi s področja pametnih števec in globalnih rešitev. Energetska učinkovitost in varčevanje z energijo sta dejavnika, ki ustvarjata dejavnosti za podjetja ter – tako zelena kot tradicionalna – delovna mesta.

2. Krepitev pristopnega procesa prek energije

2.1 Med 35 poglavji pravnega reda EU, ki so potrebna za pristop nove države k Uniji, je tudi poglavje 15, posvečeno energetiki, kar priča o pomembnosti tega vprašanja. Obravnavano je bilo že v okviru pristopnega procesa s Črno goro, naslednja pa bo na vrsti Srbija. Omeniti je treba, da so energetska vprašanja potrebna ali zelo koristna tudi v številnih drugih poglavjih: upoštevati jih je treba na področju kmetijstva, prometa, podjetništva, pri socialnih vprašanjih, na področju okolja itd.

2.2 Regijo jugovzhodne Evrope sestavljajo države, ki so že članice EU, države, ki so uradno že kandidatke in so v različnih fazah predpristopnega procesa, ter potencialne države kandidatke.

2.3 Države kandidatke je treba v okviru pristopnih pogajanj spodbujati k čimprejšnjemu izvajanju pravnega reda EU, da se pospeši njihova vključitev na notranji energetske trg Evropske unije, kar bo državljanom koristilo.

2.4 Nova Evropska komisija je oblikovanje energetske unije določila za eno od svojih najpomembnejših nalog: en njen podpredsednik ima to vprašanje za svoje edino delovno področje, sodeluje pa še vsaj dvanajst drugih komisarjev. Energetska unija, h kateri EESO poziva že več let (glej zlasti mnenje TEN/493) in je končno na dnevnem redu, mora že od začetka razmišljati tudi o državah, ki bodo v kratkoročnem ali srednjeročnem obdobju pristopile k Uniji; v omenjenem mnenju je Odbor med drugim izrecno izpostavil, da je treba te države upoštevati.

2.5 Evropska komisija v „okvirni strategiji za energetske unije“, ki jo je objavila 25. februarja 2015 in je predmet mnenja TEN/570, predlaga okrepitev Energetske skupnosti. Izpostavlja potrebo po tesnejši povezanosti energetskih trgov EU in držav Energetske skupnosti. Izrecno omenja tudi članice te skupnosti v okviru obvladovanja kriz z oskrbo. Na koncu napoveduje redno posodabljanje projektov energetske infrastrukture skupnega interesa, ki se bo lahko razširilo tudi na projekte v interesu Energetske skupnosti.

2.6 Doseči je treba ravnotežje med energijo iz konvencionalnih virov in energijo iz obnovljivih virov: v ta namen je treba povezati elektroenergetska omrežja oziroma okrepiti obstoječe povezave z omrežji Unije. Na področju zemeljskega plina, ki je pomembno vprašanje, je treba poskrbeti za zanesljivo oskrbo, in sicer s solidarnimi povezavami z Unijo, pa tudi s postavitvijo terminala za utekočinjen zemeljski plin. Posebna priložnost so tudi projekt plinovoda Turški tok, namesto spodletelega projekta Južni tok, ter projekta čezjadranskega (TAP) in jonsko-jadranskega plinovoda (IAP). Opomniti je treba, da je ta regija skoraj neizogibno prehodno območje med proizvodnimi regijami (nafta, plin) in regijami velike porabe znotraj EU. Vendar pa je treba največjo pozornost nameniti uporabi obstoječe infrastrukture, ki se pogosto premalo uporablja; spodbujati je treba tehniko „povratnih tokov“: v okviru pristopa za zanesljivo oskrbo z energijo ne bi smeli dajati prednosti ranljivim velikim plinovodom.

3. Možnosti za izboljšanje obstoječega upravljanja ob sodelovanju civilne družbe

3.1 Kot smo v Evropskem ekonomsko-socialnem odboru nedavno pokazali (mnenji TEN/562, TEN/570 itd.), je na energetskega področju upravljanje bistvenega pomena, da se omogočijo izbira, usklajevanje naložb, zlasti na področju infrastrukture, solidarnost med državami ter opredelitev vloge različnih zainteresiranih strani, zlasti civilne družbe (socialnih partnerjev, odjemalcev, okoljskih organizacij itd.), in njihove udeležbe.

3.2 Številni vidiki temeljev tega upravljanja obstajajo že od julija 2006, ko je bila ustanovljena Energetska skupnost, ki vključuje vse države Zahodnega Balkana (Albanija, Bosna in Hercegovina, Hrvaška, Kosovo, nekdanja jugoslovanska republika Makedonija, Črna gora in Srbija). Leta 2010 se je Energetski skupnosti pridružila Moldavija, leta 2011 pa še Ukrajina. Gruzija je kandidatka za pristop. Omeniti je treba še kategorijo opazovalk, kot so Norveška in Armenija ter predvsem Turčija.

3.3 Namen te pogodbe je razširiti notranji trg EU na jugovzhodno Evropo in še dlje. Njeni cilji so:

- ustvariti trden trgovinski in regulativni okvir za spodbujanje vlaganj v zanesljivost oskrbe in obvladovanje cen,
- ustvariti območje, v katerem bo izmenjava energije v omrežju urejena s predpisi,
- okrepiti solidarne odnose za zagotovitev zanesljive oskrbe,
- upoštevati okoljska vprašanja z izboljšanjem energetske učinkovitosti in razvojem energije iz obnovljivih virov.

3.4 V zadnjih letih je bil napredek kljub dobrim namenom precej skromen.

Poleg tega se zelo slabo upoštevajo socialni vidiki dosežkov na področju energetike, ki so navedeni v pogodbi. Širša socialna (ali družbena) razsežnost ni obravnavana, zaradi česar civilna družba ne more sodelovati pri razmišljanjih in ukrepanjih Energetske skupnosti. Zaradi pomanjkanja mrež strukturiranih organizacij na tem področju je premalo dialoga in razprav.

3.4.1 Kot predvideva proces energetske unije, ki ga je predlagala Evropska komisija, je treba preseči medinstitucionalne odnose med EU in državami članicami Energetske skupnosti. Zato mora biti EESO sestavni del tega širjenja postopkov, tako da se v evropski dialog o energiji vključijo energetske razmere te regije v širšem smislu.

3.4.2 Sprejetje pravnega reda Unije na področju energetike in vključitev na notranji trg pomenita tudi občutno spremembo sedanje prakse v tej regiji na področju cen energije: treba bi bilo upoštevati realne stroške in se ne opirati na politiko „subvencioniranja“ cen.

3.4.3 Za to pa je treba uporabiti strukture za civilno družbo, ki so bile vzpostavljene v širitvenem procesu, kot so skupni posvetovalni odbori (nekdanja jugoslovanska republika Makedonija – ta odbor trenutno ne deluje –, Črna gora in Srbija – kandidatki, ki sta začeli pogajanja in njuna odbora delujeta) in spremljevalni odbor za Zahodni Balkan.

4. Fizične možnosti za novo mešanico virov energije

4.1 Kot smo že ugotovili, je treba okrepiti elektroenergetske povezave znotraj regije in čezmejne povezave v regijo in iz nje, pa tudi poti za oskrbo z energijo, zlasti zemeljskim plinom, ter morda postaviti terminal za metan. Slednji, ki bi bil seveda postavljen na območju Jadranskega morja, bi bil namenjen vsem državam te regije ali vsaj večini ter bi omogočal oskrbo z utekočinjenim zemeljskim plinom od bolj oddaljenih dobaviteljev, naknadno pa tudi od proizvajalcev iz vzhodnega Sredozemlja (Ciper).

4.1.1 Nedavni podpis (10. julij 2015) memoranduma o soglasju med Evropsko komisijo in Avstrijo, Bolgarijo, Grčijo, Hrvaško, Italijo, Madžarsko, Romunijo, Slovaško, Slovenijo, Albanijo, nekdanjo jugoslovansko republiko Makedonijo, Srbijo in Ukrajino, v okviru plinske povezave za države srednje in jugovzhodne Evrope (CESEC), bi moral spodbuditi diverzifikacijo oskrbe z zemeljskim plinom in povezovanje trgov tega območja. EESO se zavzema za to, da bi pri tem sodelovala tudi Črna gora.

4.2 Regionalna mešanica virov energije namreč ni uravnotežena; ni pravega trga, sestava mešanice se razlikuje od države do države, cene pa so skoraj vedno zakonsko urejene in se pogosto umetno ohranjajo na nizki ravni, kar ne spodbuja ne energetske učinkovitosti ne naložb v raznolikost virov energije.

4.3 Skupno namreč premog daje skoraj 50 % porabljene energije, nafta in naftni proizvodi več kot 30 %, plin pa „samo“ približno 10 %. Vse bolj se uveljavljata proizvodnja energije iz odpadkov in proizvodnja biogoriv, vendar brez res usklajenega načrta.

4.4 Po različnih virih (IEA, REN) in ocenjevalnih študijah imajo države Zahodnega Balkana precejšnje možnosti za proizvodnjo energije iz obnovljivih virov, ki jih je treba izkoristiti in v katere je treba vlagati, da bodo te države lahko sodelovale v „okviru podnebne in energetske politike Evropske unije za obdobje do leta 2030“:

- regija je močno osončena večji del leta. Možnosti za pridobivanje električne energije iz fotovoltaičnih sistemov, ki se trenutno ocenjujejo, bi bilo treba izkoristiti z različnimi partnerstvi, tudi z zadrugami in skupnostmi, ter jih podpreti s trdnim zakonskim okvirom,
- hidroenergija (zaježitve ali vodni tok) je večinoma premalo izkoriščena, z izjemo velikih projektov v Albaniji ter manjših projektov v Srbiji in Črni gori; prednost je treba dati shranjevanju energije s črpalnimi hidroelektrarnami,
- tudi izkoriščanje bioenergije in vetrne energije je še v povojih, vendar so obeti spodbudni, saj razpoložljivost zemljišč omogoča uporabo teh virov,
- zadruga in proizvajalci-odjemalci morajo biti sestavni del nove energetske krajine.

Sklicujemo se zlasti na odlično študijo SEENET (*South East Europe Network on Natural Resources, Energy and Transport*).

4.4.1 Te možnosti je treba oceniti z vidika usklajenih naložb, zlasti možnosti za razvoj dejavnosti, ustvarjanje delovnih mest, predvsem na področju novih energetskih tehnologij (zelena delovna mesta), in za odpravo energijske revščine. Energetska skupnost mora pomagati pri razvoju teh dejavnosti, pri čemer se je treba obrniti predvsem na EIB.

4.4.2 „Sklad za civilno družbo“, ki ga predvidevajo pristopni procesi, bi moral prispevati k izvajanju predlaganih projektov na področju energije, ki jo proizvajajo državljani (projekti združenj, zadrug, nevladnih organizacij itd.).

V Bruslju, 8. oktobra 2015

Predsednik
Evropskega ekonomsko-socialnega odbora
Georges DASSIS

III

(Pripravljalni akti)

EVROPSKI EKONOMSKO-SOCIALNI ODBOR

511. PLENARNO ZASEDANJE EESO – 6., 7. IN 8. OKTOBER 2015

Mnenje Evropskega ekonomsko-socialnega odbora o sporočilu Komisije Evropskemu parlamentu, Svetu, Evropskemu ekonomsko-socialnemu odboru in Odboru regij o strategiji EU za alpsko regijo

(COM(2015) 366 final)

(2016/C 032/03)

Poročevalec: Stefano PALMIERI

Evropska komisija je 15. julija 2015 v skladu s členom 304 Pogodbe o delovanju Evropske unije Evropski ekonomsko-socialni odbor zaprosila za pripravo raziskovalnega mnenja o naslednji temi:

Sporočilo Komisije Evropskemu parlamentu, Svetu, Evropskemu ekonomsko-socialnemu odboru in Odboru regij o strategiji Evropske unije za alpsko regijo

(COM(2015) 366 final).

Strokovna skupina za ekonomsko in monetarno unijo ter ekonomsko in socialno kohezijo, zadolžena za pripravo dela Odbora na tem področju, je mnenje sprejela 9. septembra 2015.

Evropski ekonomsko-socialni odbor je mnenje sprejel na 511. plenarnem zasedanju 6., 7. in 8. oktobra 2015 (seja z dne 8. oktobra) s 129 glasovi za in 1 vzdržanim glasom.

1. Sklepi in priporočila

1.1 Evropski ekonomsko-socialni odbor (EESO) ugotavlja, da do začetka izvajanja strategije EU za alpsko regijo (EUSALP) prihaja v trenutku, ki ga zaznamujeta nadaljevanje negativnih posledic finančne krize na realno gospodarstvo in prizadevanje za spodbujanje in uvajanje strukturnih sprememb na gospodarski, okoljski in socialni ravni, s posebnim poudarkom na kakovosti življenja in blaginji državljanov.

1.2 EESO poudarja, da je razvitost gospodarstva, okoljske trajnosti in socialne kohezije na ozemljih, na katere se nanaša strategija EUSALP – v petih državah članicah (Italiji, Franciji, Avstriji, Nemčiji in Sloveniji) in dveh tretjih državah (Švici in Lihtenštajnu), višja od evropskega povprečja, poleg tega je zanje značilna dolgoletna tradicija teritorialnega sodelovanja.

1.2.1 Kljub temu meni, da prinaša strategija EUSALP regiji dodano vrednost, ki lahko pripomore k ohranjanju in, kjer je to mogoče, dvigu visokih gospodarskih, okoljskih in socialnih standardov, značilnih za ta območja.

1.2.2 EESO ugotavlja, da je strategija EUSALP gonilo razvoja, ki lahko pripomore h konkurenčnosti in koheziji celotne Evrope v skladu s cilji evropske kohezijske politike in njenima načeloma sodelovanja in solidarnosti.

1.3 EESO poudarja, da imajo vsa ta ozemlja skupne teritorialne značilnosti, kot so na primer alpska gorska območja.

1.3.1 EESO poudarja, da so Alpe poleg tega, da so drugi največji bazen biotske raznovrstnosti v Evropi, tudi sestavni del identitete in prepoznavnosti celotne regije. S svojim obsegom in zgradbo v nekaterih primerih predstavljajo materialno in nematerialno ločnico, v drugih pa gospodarsko, okoljsko, kulturno in socialno stičišče različnih teritorialnih ravni.

1.4 EESO sicer z naklonjenostjo sprejema strategijo EU za alpsko regijo (EUSALP), vendar meni, da so potrebne nekatere dopolnitve.

1.5 EESO obžaluje dejstvo, da socialna razsežnost strategije EUSALP ni obravnavana enakovredno z gospodarsko in okoljsko. Zato predlaga, da se ta razsežnost okrepi z opredelitvijo prevladujoče socialne usmeritve, ki bi zagotovila razvoj modela rasti, s pomočjo katerega bi bilo mogoče zagotoviti konkurenčnost, obenem pa vključenost in socialno zaščito, pri čemer je treba posebno pozornost nameniti osebam, ki jih dejavniki ranljivosti in prikrajšanosti najbolj prizadenejo.

1.5.1 Zato EESO meni, da je treba okrepiti horizontalno razsežnost ciljev strategije EUSALP z namenom, da se bolj podpreta usklajevanje in ravnovesje med gospodarsko, okoljsko in socialno vzdržnostjo, obenem pa vzpostaviti celosten pristop glede razvoja in socialnih inovacij.

1.6 EESO po eni strani meni, da so cilji, določeni v strategiji EUSALP, skladni s strateškimi prednostnimi nalogami alpske regije, po drugi strani pa si želi rešitev, ki bi izzive, kot so zlasti globalizacija gospodarstva, demografska gibanja, podnebne spremembe, energetska vprašanja in geografski položaj, resnično spremenile v dejavnike konkurenčnosti in povezovanja.

1.7 V zvezi s tematsko prednostno nalogo „Gospodarska rast in inovacije“ EESO meni, da je treba razviti strategije v podporo inovacijam, ki bodo s stališča konkurenčnosti in ustvarjanja delovnih mest bolj učinkovite, pritegniti nove naložbe, okrepiti ukrepe v podporo kmetijstvu in gozdarstvu ter razvijati različne oblike turizma, značilnega za to območje. *(Za podrobnejše informacije glej točke 3.3, 3.4, 3.5., 3.6 in 3.7.)*

1.8 V zvezi s tematsko prednostno nalogo „Mobilnost in povezljivost“ EESO meni, da je nujno začeti ukrepe za omejitev cestnega tovornega in potniškega prometa, spodbujanje trajnostnega dostopa do turističnih območij, omejitev prometa v prometnih ureditvah mest in velemest ter zagotavljanje dostopa do storitev in povezljivosti po vsem ozemlju alpske regije. *(Za podrobnejše informacije glej točke 3.8., 3.9 in 3.10.)*

1.9 V zvezi s tematsko prednostno nalogo „Okolje in energija“ EESO meni, da je treba ohraniti ravnotežje med ohranjanjem naravnega in kulturnega bogastva ter njuno racionalno uporabo, ekološko povezljivostjo, izvajanjem ukrepov blažitve podnebnih sprememb in prilagajanja nanje ter varno, dostopno in visokokakovostno oskrbo z energijo. *(Za podrobnejše informacije glej točke 3.11, 3.12 in 3.13.)*

1.10 Po mnenju EESO bi bilo treba vzpostaviti učinkovito upravljanje strategije EUSALP na več ravneh, ki bo izkoristilo tako horizontalno (sodelovanje civilne družbe) kot vertikalno razsežnost (sodelovanje regij in lokalnih oblasti), pri čemer prva dopolnjuje in krepi drugo, ob popolnem spoštovanju načel subsidiarnosti in sorazmernosti.

1.11 EESO se zavzema za vzpostavitev stalnega procesa krepitve zmogljivosti, ki bo spremljal in krepil dejavno vključevanje civilne družbe v razvoj strategije EUSALP, ter za oblikovanje stalnega foruma, ki bi zastopal in podpiral socialne in ekonomske partnerje iz alpske regije ter deloval tudi v okviru posameznih regij, na katere se strategija nanaša.

1.11.1 V zvezi s tem EESO predlaga uvedbo posebnega programa „Going local – EUSALP“, namenjenega aktivni udeležbi vseh predstavnikov Odbora, ki so vključeni in zainteresirani za procese razvoja, predvidene v strategiji EUSALP. S programom „Going local – EUSALP“ bi bilo možno v lokalni civilni družbi spodbuditi obveščanje in uvajanje dejavnosti, predvidenih v akcijskem načrtu, in možnosti udeležbe različnih lokalnih akterjev, obenem pa zagotoviti, da je izbira predvidenih ukrepov skupna.

1.12 V zvezi s spremljanjem in vrednotenjem strategije EUSALP EESO meni, da je treba kvantitativno merjenje dopolniti s kvalitativnimi kazalniki v skladu s pristopom „več kot le BDP“.

1.13 EESO se zavzema za to, da se ekonomska vzdržnost ukrepov, ki jih je treba uresničiti v okviru strategije EUSALP, okrepi s pomočjo strategije za povečanje sinergij in dopolnjevanja med evropskimi strukturnimi in investicijskimi skladi za obdobje 2014–2020 ter drugimi evropskimi programi z neposrednim upravljanjem ter za uporabo instrumentov strategije lokalnega razvoja, ki ga vodi skupnost.

1.14 EESO meni, da je za doseg strateških ciljev EUSALP treba izkoristiti možnosti financiranja, ki jih omogoča Evropska investicijska banka (EIB), ter spodbuditi zasebne naložbe, kakor je predlagano tudi v Junckerjevem načrtu.

1.15 EESO odobrava ukrepe akcijskega načrta za izkoristek sinergij med EUSALP in drugimi makrostrategijami, ki se že izvajajo, zlasti z vidika razširitve pojma makroregije na druge evropske regije, na primer zahodno Sredozemlje in Balkan, ki so strateškega pomena za gospodarsko konkurenčnost in socialno kohezijo Evrope.

2. Strategija EU za alpsko regijo: splošne ugotovitve

2.1 Namen tega mnenja je oceniti akcijski načrt strategije EU za alpsko regijo (EUSALP) ⁽¹⁾ s stališča organizirane civilne družbe. Mnenje temelji na raziskovalnem mnenju EESO o strategiji EU za alpsko regijo ⁽²⁾ in na sklepih predstavitve, ki je potekala 25. junija 2015 v Ispri v Italiji, pa tudi drugih mnenjih, ki jih je EESO sprejel v zvezi z makroregionalnimi strategijami ⁽³⁾.

2.2 Da bi izzive, opredeljene v akcijskem načrtu EUSALP, spremenili v dejavnike gospodarske konkurenčnosti in socialne kohezije, je treba podpirati izvajanje razvojnih politik v skladu z usmeritvami iz člena 3(1), (2) in (3) Pogodbe o Evropski uniji ⁽⁴⁾ ter celostnega pristopa glede razvoja in socialnih inovacij.

2.2.1 S krepitevijo celostnega pristopa strategije EUSALP bo mogoče učinkovito ohranjati konkurenčnost in povezanost makroregije z izvajanjem politik in projektov, ki bodo medsebojno povezovali gospodarske, okoljske in socialne cilje.

2.2.2 Strategijo EUSALP je treba načrtovati in izvajati ob upoštevanju socialnih inovacij, razvoja, ki bo spodbujal in podpiral uresničevanje novih zamisli, ki bodo krepile gospodarsko konkurenčnost, poleg tega pa bodo odgovarjale tudi na potrebe ljudi, ki živijo v alpski regiji, in družbe kot celote.

2.3 Iz analiz in ocen, ki jih je EESO podal v mnenju o oceni izvajanja strategije Evropa 2020 ⁽⁵⁾ in poročilu o vmesnem pregledu strategije Evropa 2020 ⁽⁶⁾, je razvidno, da je strategija EUSALP instrument, ki lahko zagotovi vzdržljiv gospodarski in socialni sistem ter civilni družbi alpske regije zajamči zaščito in razvoj.

⁽¹⁾ SWD(2015) 147 final.

⁽²⁾ UL C 230, 14.7.2015, str. 9.

⁽³⁾ <http://www.balticsea-region-strategy.eu>; <http://www.danube-region.eu>; <http://www.ai-macroregion.eu>

⁽⁴⁾ UL C 83, 30.3.2010, str. 16.

⁽⁵⁾ UL C 12, 15.1.2015, str. 105.

⁽⁶⁾ Vmesni pregled strategije Evropa 2020, Bruselj, 4. december 2013.

2.3.1 Krepitev vzdržljivosti alpske makroregije je bistven dejavnik, ki lahko pri civilni družbi poveča sposobnost absorbiranja, obvladovanja in preprečevanja posledic krize in strukturnih sprememb, ki vse pogosteje prizadenejo naše družbenoekonomske sisteme, in spodbudi gospodarsko konkurenčnost alpske regije z vidika socialne kohezije in okoljske trajnosti.

2.4 Akcijski načrt skladno z odločitvami, sprejetimi s *politično resolucijo o izvajanju strategije EU za alpsko regijo* (konferenca v Grenoblu) ⁽⁷⁾, opredeljuje izzive na področju sodelovanja, politične prednostne naloge, cilje in posamezne ukrepe, pa tudi nekaj primerov projektnih zamisli.

2.5 Glavni izzivi in cilji, opredeljeni v akcijskem načrtu EUSALP, so povezani z globalizacijo gospodarstva, demografskimi gibanji, podnebnimi spremembami, energetskimi vprašanji in geografskim položajem. Čeprav EESO pozitivno ocenjuje akcijski načrt EUSALP, meni, da je treba povezovati cilje tako, da bodo omogočali:

2.5.1 spodbujanje dinamičnega podjetniškega okolja in konkurenčnosti podjetij na tem območju z inovacijami, s čimer bi okrepili sposobnost gospodarstva za učinkovito spopadanje z izzivi, ki jih prinaša globalizacija, odzivanje na potrebe civilne družbe ter zaposlovanje in ustvarjanje kakovostnih novih delovnih mest;

2.5.2 krepitev zmogljivosti, ki temeljijo na tradiciji in raznolikosti družbe, z ohranjanjem vrednot, povezanih z identiteto, ki so značilne za ta območja, ter spodbujanjem vrednotenja lokalnih znanj in tradicij kot vzvoda za gospodarski razvoj in socialno vključevanje;

2.5.3 krepitev pobud za učinkovitejše obvladovanje demografskih sprememb, ki so značilne za alpsko regijo, s posebnim poudarkom na upravljanje združenih učinkov, ki so posledica staranja prebivalstva in novih migracijskih tokov;

2.5.4 spodbujanje procesov za blažitev podnebnih sprememb na teh območjih in prilagajanje nanje, zlasti vplivom na okolje, biotsko raznovrstnost, gospodarske dejavnosti in življenjske razmere državljanov ⁽⁸⁾;

2.5.5 podporo pri energetskih izzivih, zato da se doseže trajnost povpraševanja ter varnost in cenovna dostopnost za podjetja in državljane, in sicer s spodbujanjem naložb v cenejše in čistejše vire energije, bolj odprtega in konkurenčnega makroregionalnega energetskega trga ter večjih stroškovnih prihrankov z razvojem lokalnih virov energije in konvencionalnih (npr. biomase, hidroelektrične energije in geotermalne energije) ter nekonvencionalnih (npr. veter, sonce) obnovljivih virov energije;

2.5.6 razvoj politik in ukrepov za večji pomen strateške lege alpske regije, zlasti v zvezi s prometom, ob celovitem spoštovanju načel varstva okolja. Poleg tega bo treba podpirati nove pristope glede delitve odgovornosti in pravičnega sodelovanja med alpskimi območji, kot so na primer vertikalne povezave med velikimi mesti ter podeželskimi, gorskimi in turističnimi območji;

2.5.7 spodbujanje ravnovesja, enakosti in univerzalnosti dostopa do storitev splošnega pomena, da bi se odzvali na potrebe prebivalcev alpske regije, ter namenjanje posebne pozornosti krajem, ki so „geografsko zapostavljeni“;

2.5.8 podporo zaščiti in trajnostnemu upravljanju biotske raznovrstnosti, naravnih krajin in virov ter vzpostavljanju ustreznega ravnovesja med ukrepi za ohranjanje in ukrepi, namenjenimi racionalni uporabi ekosistemskih storitev in proizvodov, ter bolj enakomerni porazdelitvi koristi, ki jih takšna uporaba prinaša;

2.5.9 spodbujanje opredelitve prevladujoče socialne usmeritve z načrtovanjem ukrepov na področju delovnih razmer, socialne varnosti, vprašanj enakosti med spoloma, invalidov in priseljencev;

⁽⁷⁾ Na konferenci, ki je potekala 18. oktobra 2013 v Grenoblu, so sodelovali predstavniki vlad in predsedniki regij, ki jih zajema EUSALP.

⁽⁸⁾ Bela knjiga – *Prilaganje podnebnim spremembam: evropskemu okviru za ukrepanje naproti*, COM(2009) 147 final.

2.5.10 opredelitev in razvoj posebnega „funkcionalnega cilja“, ki se bo kazal v pripravi in uporabi procesov razvoja, usmerjenih k omejevanju neravnovesja med gospodarsko, okoljsko in socialno razsežnostjo. To bo preizkusni poligon, ki bo koristen za upravljanje rezultatov kohezijske politike po vsej Evropi;

2.5.11 spodbujanje čim širšega sprejemanja ekonomskih, socialnih in okoljskih odločitev, ki se nanašajo na to območje, razprave o njih in njihovo izmenjavo na regionalni in lokalni ravni z uporabo metodologij, ki so že bile preizkušene v drugih okvirih, in na krajih, primernih za soočenje s predstavniki državljanov, socialnih in ekonomskih partnerjev ter z organizacijami, ki zastopajo civilno družbo.

3. Strategija EU za alpsko regijo: analiza in ocene

3.1 Glavni izziv te strategije je uskladitev in izboljšanje ravnovesja med cilji ekonomske, okoljske in socialne trajnosti.

3.2 EESO pozitivno ocenjuje akcijski načrt EUSALP, vendar meni, da je treba tri tematske prednostne naloge (gospodarska rast in inovacije, mobilnost in povezljivost ter okolje in energija) še bolj povezati in razširiti.

3.3 Kljub temu da je po podatkih *evropskega sistema inovacijskih kazalnikov* ⁽⁹⁾ raven inovativnosti na območjih, vključenih v strategijo EU za alpsko regijo, višja od evropskega povprečja, je očitno, da imajo politike in strategije, ki podpirajo „tradicionalne“ oblike inovativnosti, majhen učinek v smislu konkurenčnosti in števila ustvarjenih delovnih mest v primerjavi z naložbo.

3.4 Zato je treba okrepiti operativne instrumente, ki podpirajo *odprte inovacije* ⁽¹⁰⁾; to je model, ki temelji na uporabi koncepta četverne vijačnice, prek katere javne ustanove, podjetja, univerze in osebe (državljeni) sodelujejo v procesih, ki so značilni za inovacije (soustvarjanje, raziskovanje, preizkušanje in uporaba), z namenom razvijati nove proizvode in storitve, osredotočene na realne potrebe končnih uporabnikov.

3.5 Razvoj alpske regije je povezan z uveljavljanjem lokalnih in območnih proizvodnih verig, ki so nosilni steber proizvodnje. Treba je izvajati razvojne politike za pritegnitev novih naložb, zlasti v sektorje v vzponu, ne le zato, da bi izboljšali rezultate proizvodnje, temveč tudi zato, da bi ustavili odseljevanje z najbolj odročnih območij.

3.6 Treba je spodbujati ukrepe za pridobivanje kvalifikacij ter strokovno usposabljanje delavcev tako v tradicionalnih kot v nastajajočih proizvodnih verigah (vključno s kulturnimi in ustvarjalnimi panogami).

3.7 Kmetijstvo, zlasti gorsko, in gozdarstvo sta gospodarski panogi, ki ju je treba podpirati, da se zaščiti kulturna krajina, spodbuja naseljevanje na najbolj oddaljenih območjih, zavaruje infrastruktura na gorskih območjih in zagotovijo surovine, ki so osnova za visokokakovostna živila in proizvode.

3.7.1 Da bi bila gorsko kmetijstvo in gozdarstvo bolj konkurenčna, je nujno spodbujati pobude za vrednotenje posebnih „oznak kakovosti“ za gorske proizvode, podpirati bolj strukturirane oblike sodelovanja med različnimi gorskimi območji alpske regije ter med njimi in urbanimi območji, med drugim s projekti v okviru programov EU za obdobje 2014–2020 ⁽¹¹⁾ (s posebnim poudarkom na pobudah v podporo promociji gorskih kmetijskih proizvodov).

3.8 Za turizem v regijah alpskega območja je značilna raznolikost dejavnosti, ki jih turist želi: naravni, aktivni, športni, zdravstveni turizem in oddih, ter kulturni, kongresni, pa tudi nakupovalni turizem.

⁽⁹⁾ http://ec.europa.eu/growth/industry/innovation/facts-figures/scoreboards/files/ius-2015_en.pdf

⁽¹⁰⁾ <http://ec.europa.eu/digital-agenda/en/growth-jobs/open-innovation>

⁽¹¹⁾ <http://www.rumra-intergroup.eu/>

3.8.1 Prednostno je treba ponovno spodbuditi trajnostni turizem s celostno politiko, ki bo pripeljala do oblikovanja predpisov za ohranjanje alpske regije in razširjanje modelov trajnostnega razvoja. Prav tako je treba podpirati zmanjševanje sezonskosti turizma s spodbujanjem oblik turizma, ki še niso v celoti uveljavljene, na primer zdravstvenega turizma, in s splošnim izboljšanjem kakovosti storitev na gorskih območjih.

3.9 Zaradi specifične topografije je promet v alpski makroregiji zgoščen na maloštevilne koridorje, kar povzroča nesorazmerno povečanje cestnega tovornega prometa na dolge razdalje v ekološko zelo občutljivih okoljih. Na odmaknjenih in gorskih območjih je mobilnost nujna za ohranjanje socialnih stikov. Zaradi sprememb življenjskega sloga in trendov demografskega razvoja se povečuje promet osebnih motornih vozil.

3.9.1 Nujno je treba podpreti izvajanje ukrepov za prilagoditev in racionalizacijo prometne infrastrukture po celotnem ozemlju alpske regije, s posebnim poudarkom na čezmejnih povezavah, ter preusmeritev čim večjega deleža prevoza oseb in blaga s cestnega prometa na druge oblike (npr. na železnico) in spodbujati ekološki in trajnostni dostop do turističnih območij ter se pri tem osredotočati tako na dolge razdalje kot tudi na t. i. „zadnji kilometer“.

3.9.2 V zvezi z mestnimi in velemestnimi območji je treba podpirati prehod prometa z osebnimi avtomobili na lokalni javni prevoz, pešpoti in kolesarske poti z izboljšanjem infrastrukture ter z ukrepi za spodbujanje sprememb navad ljudi ter uporabe okolju prijaznih oblik prevoza in mobilnosti.

3.10 Uravnotežen, pravičen in univerzalen dostop do storitev visoke kakovosti ter povezljivost sta nepogrešljiva za zagotavljanje ustreznih standardov kakovosti življenja za vse prebivalstvo alpske makroregije, zlasti za ljudi, ki živijo in delajo na območjih v geografsko neugodnem položaju.

3.10.1 Da bi zagotovili ustrezno raven razpoložljivosti javnih storitev in se odzvali na potrebe vsega prebivalstva alpske regije, je treba prednostno podpreti sprejetje inovativnih rešitev za zagotavljanje osnovnih storitev na gorskih in podeželskih območjih (izobraževanje, zdravstvo, socialne službe in mobilnost) ter okrepiti infrastrukturo in informacijsko-komunikacijske tehnologije.

3.11 Raznolikost rastlinskih in živalskih vrst ter naravnih krajin alpske regije je bogastvo, ki ga je treba zaščititi in razvijati, saj so to bistvene sestavine, na katerih temeljita kakovost življenja in privlačnost teh območij.

3.11.1 Treba je podpirati zaščito in trajnostno upravljanje biotske raznovrstnosti ter naravnih, kulturnih in krajinskih virov, pri tem pa poskrbeti za pravo ravnovesje med ukrepi za ohranjanje in ukrepi za racionalno uporabo. Prav tako je bistvenega pomena podpirati uresničevanje ukrepov za ohranjanje ekološke povezljivosti območja skladno z opredelitvami v sporočilu Komisije z naslovom „Zelena infrastruktura – izboljšanje evropskega naravnega kapitala“⁽¹²⁾.

3.12 Obvladovanje podnebnih sprememb in tveganj naravnih nesreč, ki jih te povzročajo, je skupen izziv za alpsko regijo, še zlasti zato, ker so Alpe, ki so najgosteje poseljeno in najintenzivneje izkoriščano gorovje na svetu, nadpovprečno občutljive za podnebne spremembe.

3.12.1 Ker posledice podnebnih sprememb segajo prek meja, so potrebni ukrepi na nadnacionalni ravni, namenjeni blaženju podnebnih sprememb v alpski regiji in prilagajanju nanje: blaženje mora biti usmerjeno v preprečevanje neobvladljivih posledic podnebnih sprememb z zmanjševanjem emisij toplogrednih plinov, prilagajanje pa mora biti usmerjeno k zmanjševanju občutljivosti za podnebne spremembe in k obvladovanju njihovih neizogibnih učinkov.

3.13 Za zagotavljanje kakovosti življenja in z lokacijo povezanih prednosti je v alpski regiji potreben varen, cenovno dostopen in visokokakovosten sistem oskrbe z energijo.

⁽¹²⁾ COM(2013) 249 final. Glej tudi Mnenje Evropskega ekonomsko-socialnega odbora o sporočilu Komisije Evropskemu parlamentu, Svetu, Evropskemu ekonomsko-socialnemu odboru in Odboru regij Zelena infrastruktura – izboljšanje evropskega naravnega kapitala (UL C 67, 6.3.2014, str. 153).

3.13.1 Poleg ukrepov za povečanje deleža energije iz obnovljivih virov, kot so voda, les, biomasa, sonce in veter, je treba tako v javnem kot zasebnem sektorju spodbujati tudi energijsko učinkovitost.

4. Strategija EU za alpsko regijo – EUSALP: konkretni vidiki

4.1 Gospodarska kriza je negativno vplivala na realno gospodarstvo in življenjske razmere milijonov moških in žensk, poleg tega pa je jasno pokazala, da so potrebni javni ukrepi za zavezitev regresivnih dejavnikov rasti, ki tako z gospodarskega kot s socialnega in okoljskega vidika ni vzdržna, in da je torej treba zaščititi življenjske razmere in blaginjo državljanov s krepitvijo ukrepov in politik na socialnem področju in na področju varstva okolja.

4.2 Zato EESO meni, da socialna razsežnost v strategiji EUSALP ni ustrezno obravnavana in da jo je treba okrepiti, da bi omogočili razvoj modela rasti, s pomočjo katerega bi zagotovili konkurenčnost pa tudi vključenost in socialno zaščito, pri čemer je treba posebno pozornost nameniti osebam, ki jih dejavniki ranljivosti in prikrajšanosti najbolj prizadenejo.

4.2.1 V ta namen bi morala strategija EUSALP predvidevati ukrepe za:

- zagotavljanje spoštovanja standardov dostojnega dela ter prilagodljivosti delovne sile na tekoče tehnološke spremembe in na spremembe proizvodnih sredstev; slednje se doseže s poklicnim prekvalificiranjem ali stalnim usposabljanjem, da se izkoristi človeški kapital tega območja;
- zagotovitev vključevanja, spoštovanja in uveljavljanja razsežnosti enakosti med spoloma, zlasti na trgu dela;
- spodbujanje oblikovanja socialne infrastrukture in socialnih naložb;
- spodbujanje vseh mogočih ukrepov za zagotavljanje enakih pogojev in možnosti invalidom;
- spodbujanje aktivnega staranja, ki je na tem območju strateški vir na različnih področjih, kot so turizem, obrtništvo, storitve itn.;
- podporo ukrepom na področju priseljevanja, pri čemer se izkoristijo tisti vidiki, ki lahko povečajo njegov prispevek k gospodarski rasti in socialni koheziji na tem območju.

4.3 Kljub temu da je sistem upravljanja EUSALP skladen z ocenami, ki jih je EESO podal v svojem mnenju o upravljanju makroregionalnih strategij⁽¹³⁾, je mogoče opredeliti nekaj pomanjkljivosti in možnosti za dopolnitev.

4.3.1 Treba je okrepiti upravljanje strategije EUSALP na več ravneh z vključitvijo horizontalne razsežnosti (sodelovanje gospodarskih akterjev, socialnih partnerjev ter predstavnikov civilne družbe), ki bo dopolnjevala in krepila vertikalno razsežnost (sodelovanje regij in lokalnih oblasti) ob popolnem spoštovanju načel subsidiarnosti in sorazmernosti; takšno upravljanje je odločilnega pomena za zagotavljanje enakomerne porazdelitve koristi, ki jih prinaša EUSALP, po celotnem območju in preprečuje, da bi cilji posameznih držav in območij prevladali nad skupnimi interesi.

4.3.2 Treba je vzpostaviti forum EUSALP za civilno družbo, katerega dejavnosti se morajo povezovati z dejavnostmi akcijskih skupin in se razvijati v skladu z operativnim modelom, ki bo omogočal sodelovanje predstavnikov socialnih in ekonomskih partnerjev pri uresničevanju strategije na regionalni in lokalni ravni. Zato je priporočljivo, da se pred ustanovitvijo foruma civilne družbe makroregije vzpostavijo regionalni forumi civilne družbe, kolikor je to mogoče, pa tudi lokalni, da bodo pri upravljanju strategije lahko sodelovali vsi lokalni akterji.

⁽¹³⁾ UL C 12, 15.1.2015, str. 64.

4.3.3 Poleg tega je bistveno spodbujati nenehno krepitev zmogljivosti, ki bo spremljala in povečevala dejavno vključevanje organizirane civilne družbe v razvoj strategije EUSALP in bo obenem podpirala ozaveščanje državljanov o glavnih temah in prednostnih nalogah, ki se nanašajo na alpsko regijo, in njihovo boljše poznavanje le-teh. Glede na te prednostne naloge EESO predlaga uvedbo posebnega programa „Going local – EUSALP“.

4.4 Izvajanje strategije za alpsko regijo mora imeti učinkovit sistem spremljanja, da bo mogoče oceniti izboljšave, ki jih strategija prinaša.

4.4.1 Kvantitativno merjenje je nujno dopolniti s kvalitativnimi kazalniki v skladu s pristopom „več kot le BDP“⁽¹⁴⁾ z namenom, da se oceni učinek sprejetih politik na kakovost življenja, okoljsko trajnost, socialno kohezijo ter splošno zdravje in blaginjo sedanjih in prihodnjih generacij.

4.5 Znatna sredstva, ki jih je EU že namenila prek evropskih strukturnih in investicijskih skladov za obdobje 2014–2020⁽¹⁵⁾ in evropskega teritorialnega sodelovanja (ETS)⁽¹⁶⁾, lahko ob usklajevanju in v okviru enotnega strateškega pristopa zagotovijo finančne vire za izvajanje strategije EUSALP.

4.5.1 Treba je razviti inovativne pristope za povečevanje sinergij in dopolnjevanja med evropskimi strukturnimi in investicijskimi skladi za obdobje 2014–2020 ter drugimi evropskimi programi z neposrednim upravljanjem, ki je opisano v napotkih Komisije v dokumentu z naslovom „Enabling synergies between European Structural and Investment Funds and Horizon 2020“ (Omogočanje sinergij med evropskimi strukturnimi in investicijskimi skladi ter Obzorjem 2020)⁽¹⁷⁾.

4.5.2 Za doseg ciljev EUSALP je med drugim bistvenega pomena, da se izkoristijo možnosti financiranja, ki jih omogoča Evropska investicijska banka (EIB), ter spodbuditi zasebne naložbe, kakor je predlagano tudi v Junckerjevem načrtu⁽¹⁸⁾.

4.5.3 Za finančno vzdržnost strategije EUSALP je prav tako prednostnega pomena, da se po možnosti podpirajo pobude za izvajanje instrumentov lokalnega razvoja, ki ga vodi skupnost⁽¹⁹⁾ in celostnih teritorialnih naložb⁽²⁰⁾, kot je predvideno v mnenju EESO o lokalnem razvoju, ki ga vodi skupnost⁽²¹⁾ in v programu Interreg V Italija-Avstrija, prek razpisa za predložitve čezmejnih strategij za lokalni razvoj, ki ga vodi skupnost⁽²²⁾.

V Bruslju, 8. oktobra 2015

Predsednik
Evropskega ekonomsko-socialnega odbora
Georges DASSIS

⁽¹⁴⁾ Spregovorimo o sreči – onkraj BDP, Bruselj, 10. junij 2014.

⁽¹⁵⁾ Uredba (EU) št. 1303/2013 Evropskega parlamenta in Sveta (UL L 347, 20.12.2013, str. 320).

⁽¹⁶⁾ Uredba (EU) št. 1299/2013 Evropskega parlamenta in Sveta (UL L 347, 20.12.2013, str. 259).

⁽¹⁷⁾ http://ec.europa.eu/regional_policy/sources/docgener/guides/synergy/synergies_en.pdf

⁽¹⁸⁾ Naložbeni načrt za Evropo, COM(2014) 903 final.

⁽¹⁹⁾ Člen 10 Uredbe (EU) št. 1299/2013.

⁽²⁰⁾ Člen 11 Uredbe (EU) št. 1299/2013.

⁽²¹⁾ UL C 230, 14.7.2015, str. 1.

⁽²²⁾ http://www.interreg.net/download/0_CLLD_Aufruf_Avviso.pdf

Mnenje Evropskega ekonomsko-socialnega odbora o predlogu uredbe Evropskega parlamenta in Sveta o spremembi Uredbe (EU) št. 1303/2013 Evropskega parlamenta in Sveta o skupnih določbah o Evropskem skladu za regionalni razvoj, Evropskem socialnem skladu, Kohezijskem skladu, Evropskem kmetijskem skladu za razvoj podeželja in Evropskem skladu za pomorstvo in ribištvo, o splošnih določbah o Evropskem skladu za regionalni razvoj, Evropskem socialnem skladu, Kohezijskem skladu in Evropskem skladu za pomorstvo in ribištvo glede specifičnih ukrepov za Grčijo

(COM(2015) 365 final – 2015/0160 (COD))

(2016/C 032/04)

Glavni poročevalec: Carmelo CEDRONE

Evropski parlament in Svet sta 7. oziroma 28. septembra 2015 sklenila, da v skladu s členoma 177 in 304 Pogodbe o delovanju Evropske unije Evropski ekonomsko-socialni odbor zaprosita za mnenje o naslednjem dokumentu:

Predlog uredbe Evropskega Parlamenta in Sveta o spremembi Uredbe (EU) št. 1303/2013 Evropskega parlamenta in Sveta o skupnih določbah o Evropskem skladu za regionalni razvoj, Evropskem socialnem skladu, Kohezijskem skladu, Evropskem kmetijskem skladu za razvoj podeželja in Evropskem skladu za pomorstvo in ribištvo, o splošnih določbah o Evropskem skladu za regionalni razvoj, Evropskem socialnem skladu, Kohezijskem skladu in Evropskem skladu za pomorstvo in ribištvo glede specifičnih ukrepov za Grčijo

(COM(2015) 365 final – 2015/0160 (COD)).

Predsedstvo Evropskega ekonomsko-socialnega odbora je 15. septembra 2015 zadolžilo strokovno skupino za ekonomsko in monetarno unijo ter ekonomsko in socialno kohezijo za pripravo dela na tem področju.

Zaradi nujnosti postopka je Evropski ekonomsko-socialni odbor na 511. plenarnem zasedanju 6., 7. in 8. oktobra 2015 (seja z dne 8. oktobra) za glavnega poročevalca imenoval Carmela CEDRONEJA in mnenje sprejel z 99 glasovi za, 1 glasom proti in 4 vzdržanimi glasovi.

1. Ozadje in kratka vsebina dokumenta Komisije

1.1 Za gospodarske in družbene razmere v Grčiji so še vedno značilni hudi in resni problemi, saj je rast še vedno nizka, primanjkuje pa tudi javnih sredstev, ki so potrebna za njeno spodbuditev. Vzroki za takšne razmere so dobro znani in EESO jih je v zadnjih letih oziroma mesecih večkrat poudaril. Ti problemi pomembno vplivajo tudi na razpoložljivost sredstev, potrebnih za programe, ki naj bi se s finančno podporo strukturnih skladov izvajali v obdobju 2014–2020, pa tudi preostalih sredstev iz obdobja 2007–2013.

1.2 Komisija je Evropskemu parlamentu in Svetu predstavila predlog spremembe Uredbe št. 1303/2013 o skupnih določbah o petih evropskih strukturnih in investicijskih skladih glede specifičnih ukrepov za Grčijo⁽¹⁾.

1.3 Komisija predlaga, da bi likvidnostne težave in pomanjkanje javnih sredstev za naložbe v Grčiji presegli z dvema finančnima olajšavama, ki v bistvu pomenita predplačilo že odobrenih sredstev za Grčijo, kar ne bi vplivalo na proračun v obdobju 2014–2020, in povišanje stopenj sofinanciranja.

1.4 Zakonodajni predlog se nanaša na obdobje 2007–2013 in obdobje 2014–2020.

⁽¹⁾ COM(2015) 365 final – 2015/0160 (COD).

1.5 Za obdobje 2014–2020 Komisija predlaga povečanje ravni začetnega predplačila sredstev, ki so na voljo za programe s področja kohezijske politike v okviru cilja „naložbe za rast in delovna mesta“ (Evropski sklad za regionalni razvoj (ESRR), Evropski socialni sklad (ESS), in Kohezijski sklad) in programe, ki jih podpira Evropski sklad za pomorstvo in ribištvo (ESPR), za 7 odstotnih točk. Skupaj to pomeni, da je za dveletno obdobje na voljo 1 milijarda EUR (500 milijonov EUR v letu 2015 in 500 milijonov EUR v letu 2016).

1.6 Za obdobje 2007–2013 Komisija predlaga, da se za izračun vmesnih in končnih plačil operativnih programov, ki jih je Grčija izpeljala, uporabi najvišja, tj. 100-odstotna stopnja sofinanciranja prijavljenih izdatkov, ki se štejejo za upravičene, ter da se predčasno sprostijo zadnjih 5 % preostalih plačil EU, ki se običajno zadržijo do zaključka programov. S tem bi takoj zagotovili dodatno likvidnost v višini približno 500 milijonov EUR v letu 2015 in še 500 milijonov EUR v letu 2016.

2. Ugotovitve

2.1 EESO deli zaskrbljenost Komisije, da je treba Grčiji zagotoviti dodatna finančna sredstva, s katerimi bo lahko znova sprožila naložbe za trajnostno rast. EESO je že pred časom podal podobne predloge za vse države in območja, ki imajo proračunske težave ali visoke stopnje dolga ali brezposelnosti ⁽²⁾.

2.2 Meni, da predlog, ki ga Komisija sama smatra za izjemo in ga trenutno preučuje tudi Evropski parlament, ne ustreza ciljem, ki naj bi jih dosegel. Gre za pomoč, ki tako s finančnega vidika kot zaradi predvidenega načina izvajanja (predplačilo že predvidenih sredstev) ne bo zadostovala za kritje grških potreb po javnih naložbah, oživitvi konkurenčnosti in zaposlovanja v svojem proizvodnem sistemu. Vnos likvidnosti, ki bo posledica izvajanja nove uredbe, bo predvidoma približno 2 milijardi EUR, kar je seveda precej, vendar ne gre za dodaten znesek, saj se bo izravnal z enakim zmanjšanjem predvidenih sredstev v poznejših letih (2018 in 2020).

2.3 EESO je v svojih mnenjih večkrat zapisal, da bi morala Komisija, če namerava res pomagati Grčiji, tej državi bolj dosledno nameniti dodatne vire, bodisi v obliki novih naložbenih programov, bodisi z dodatnim zmanjšanjem nacionalnega sofinanciranja, ki se zahteva za financiranje operativnih programov iz strukturnih skladov v obdobju 2014–2020.

2.4 EESO opaža tudi zaskrbljenost zaradi zamud pri uvajanju novega programa strukturnih skladov. Celotni znesek sredstev, ki so v okviru kohezijske politike v obdobju 2014–2020 namenjena Grčiji, je približno 35 milijard EUR. Dramatične gospodarske, pa tudi politične razmere, v katerih se je znašla Grčija, so sprožile tudi precej negotovosti glede naložbenih odločitev in upravne zamude, zaradi katerih ni bilo mogoče začeti postopkov, ki so potrebni za črpanje sredstev iz novega programskega obdobja 2014–2020.

⁽²⁾ Mnenje Evropskega ekonomsko-socialnega odbora o predlogu uredbe Evropskega parlamenta in Sveta o spremembi Uredbe Sveta (ES) št. 1083/2006 glede nekaterih določb o finančnem upravljanju za nekatere države članice, ki imajo resne težave ali obstaja nevarnost, da bi v tovrstne težave zašle v zvezi s svojo finančno stabilnostjo (COM(2011) 482 final – 2011/0211 (COD)), (UL C 24, 28.1.2012, str. 81).

Mnenje Evropskega ekonomsko-socialnega odbora o predlogu uredbe Evropskega parlamenta in Sveta o spremembi Uredbe Sveta (ES) št. 1698/2005 glede nekaterih določb v zvezi s finančnim upravljanjem za nekatere države članice, ki so jih prizadele ali jim grozijo resne težave v zvezi z njihovo finančno stabilnostjo (COM(2011) 481 final – 2011/0209 (COD)), (UL C 24, 28.1.2012, str. 83).

Mnenje Evropskega ekonomsko-socialnega odbora o predlogu uredbe Evropskega parlamenta in Sveta o spremembi Uredbe Sveta (ES) št. 1198/2006 o Evropskem skladu za ribištvo v zvezi z nekaterimi določbami, povezanimi s finančnim poslovanjem za nekatere države članice, ki so jih prizadele ali jim grozijo resne težave v zvezi s finančno stabilnostjo (COM(2011) 484 final – 2011/0212 (COD)), (UL C 24, 28.1.2012, str. 84).

Mnenje Evropskega ekonomsko-socialnega odbora o predlogu uredbe Evropskega parlamenta in Sveta o skupnih določbah o Evropskem skladu za regionalni razvoj, Evropskem socialnem skladu, Kohezijskem skladu, Evropskem kmetijskem skladu za razvoj podeželja in Evropskem skladu za pomorstvo in ribištvo, ki jih zajema splošni strateški okvir, o splošnih določbah o Evropskem skladu za regionalni razvoj, Evropskem socialnem skladu in Kohezijskem skladu ter o razveljavitvi Uredbe (ES) št. 1083/2006 (COM(2011) 615 final – 2011/0276 (COD)), (UL C 191, 29.6.2012, str. 30).

Mnenje Evropskega ekonomsko-socialnega odbora o predlogu uredbe Evropskega parlamenta in Sveta o Kohezijskem skladu in razveljavitvi Uredbe Sveta (ES) št. 1084/2006 (COM(2011) 612 final – 2011/0274 (COD)), (UL C 191, 29.6.2012, str. 38).

Mnenje Evropskega ekonomsko-socialnega odbora o predlogu uredbe Evropskega parlamenta in Sveta o posebnih določbah o Evropskem skladu za regionalni razvoj in cilju naložbe za rast in delovna mesta ter razveljavitvi Uredbe (ES) št. 1080/2006 (COM(2011) 614 final – 2011/0275 (COD)), (UL C 191, 29.6.2012, str. 44).

2.5 EESO je zaskrbljen, da bodo te zamude, poleg varčevalnih ukrepov, ki jih EU zahteva za odobritev tretjega načrta pomoči in ki bodo seveda zmanjšali javna sredstva za naložbe, vplivale tudi na aktiviranje programov porabe, ki jih skladi načrtujejo za prihodnje leto in celotno obdobje do leta 2020.

2.6 Projekti, ki se trenutno izvajajo v Grčiji, se v veliki meri financirajo s sredstvi iz programskega obdobja 2007–2013. Najnovejše analize preostalih sredstev v obdobju 2007–2013 kažejo, da je na voljo še od 1,5 do 2 milijonov EUR, ki jih bo treba vrniti, če se ne porabijo do konca leta. Zaradi izrednih razmer v tej državi bi lahko Komisija v predlog vključila tudi podaljšanje roka za poročanje o izdatkih (z n+2 na n+3).

3. Sklepi in priporočila

3.1 Če sklenemo, EESO se strinja s predlogom Komisije in ga podpira, čeprav ocenjuje, da ni zadosten. Kot je v svojih mnenjih že večkrat predlagal, meni, da bi evropske institucije in države članice morale vzpostaviti nov program pomoči državam članicam euroobmočja, ki so v težavah, začenši z Grčijo. Ta program bi moral biti bolj tehten in verodostojen od vseh dosedanjih predlogov: uvedel bi bolj prilagodljivo izvajanje novega evropskega upravljanja na področju davčne in proračunske politike, občutno bi se povečala sredstva, ki so na voljo za financiranje Evropske investicijske banke in Evropskega investicijskega sklada, začenši z Junckerjevim načrtom, in bolj funkcionalno bi se vključila in uskladila sredstva za financiranje drugih politik EU.

3.2 Skratka, poleg omenjenega bi bilo treba: (a) predlog (odprava sofinanciranja za Grčijo) razširiti na celotno obdobje 2014–2020; (b) pospešiti in prej uresničiti predloge za Grčijo v okviru Junckerjevega načrta, da bi z obema ukrepoma spodbudili oživitvev gospodarstva, rasti in zaposlovanja; (c) poenostaviti upravne ukrepe in ne narediti ravno nasprotno; (d) Komisija bi morala oblikovati mešano projektno skupino, ki bi Grčijo lahko podprla in ji pomagala v različnih fazah uporabe različnih strukturnih skladov; (e) oceniti možnost, da bi enake ali podobne ukrepe z ustreznim nadzorom razširili na druge države, ki so najbolj čutile ali še čutijo posledice krize in imajo višjo stopnjo brezposelnosti od evropskega povprečja.

V Bruslju, 8. oktobra 2015

Predsednik
Evropskega ekonomsko-socialnega odbora
Georges DASSIS

Mnenje Evropskega ekonomsko-socialnega odbora o predlogu uredbe Evropskega parlamenta in Sveta o uporabi ureditev za blago s poreklom iz nekaterih držav iz skupine afriških, karibskih in pacifiških držav (AKP), določenih v sporazumih, ki vzpostavljajo ali vodijo k vzpostavitvi sporazumov o gospodarskem partnerstvu (prenovitev)

(COM(2015) 282 final – 2015/0128 (COD))

(2016/C 032/05)

Evropski parlament je 24. junija 2015 sklenil, da v skladu s členom 304 Pogodbe o delovanju Evropske unije Evropski ekonomsko-socialni odbor zaprosi za mnenje o naslednjem dokumentu:

Predlog uredbe Evropskega parlamenta in Sveta o uporabi ureditev za blago s poreklom iz nekaterih držav iz skupine afriških, karibskih in pacifiških držav (AKP), določenih v sporazumih, ki vzpostavljajo ali vodijo k vzpostavitvi sporazumov o gospodarskem partnerstvu (prenovitev)

(COM(2015) 282 final – 2015/0128 (COD)).

Odbor se v celoti strinja z vsebino predloga in nima nobenih pripomb, zato je na 511. plenarnem zasedanju 6., 7. in 8. oktobra 2015 (seja z dne 8. oktobra) s 70 glasovi za in 6 vzdržanimi glasovi sklenil o tem predlogu podati pozitivno mnenje.

V Bruslju, 8. oktobra 2015

Predsednik
Evropskega ekonomsko-socialnega odbora
Georges DASSIS

ISSN 1977-1045 (elektronska različica)
ISSN 1725-5244 (tiskana različica)

Urad za publikacije Evropske unije
2985 Luxembourg
LUKSEMBURG

SL